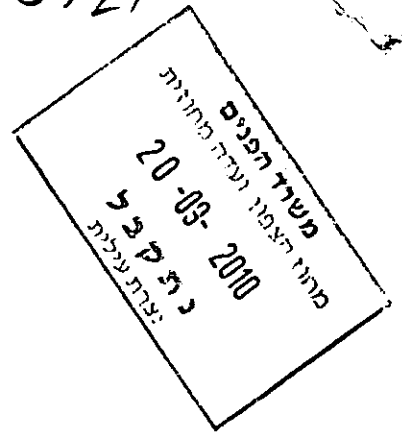

7/9/2010

20090929

מחוז צפון

מרחב תכנון מקומי

גליל מזרחי, עמק הירדן, בקעת בית שאן

תחום שיפוט מונציפאלי

מ.מ. יבנאל, מ.א. עמק הירדן, מ.א. בקעת בית שאן

תכנית מתאר מקומית מפורטת מס' ג/ 13436

יער מנחמיה

שמורת טבע נחל חגל והרחבה לשמורת טבע נחל תבור

שינוי לתכניות – ג/ 1740, ג/ 4632, ג/ 4924, ג/ 11865

~~משרד הפנים מחוז הצפון
 חוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965
 הפקדת תכנית מס' 13436
 הועדה המקומית לתכנון ובניה החליטה
 ביום 16.12.10 להפקיד את התוכנית
 יוסף ברוך
 ראש הועדה המקומית~~

משרד הפנים מחוז הצפון
 חוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965
 אישור תכנית מס' 13436
 הועדה המחוזית לתכנון ובניה החליטה
 ביום 27.10.10 לאשר את התוכנית
 סמנכ"ל לתכנון
 יוסף ברוך
 ראש הועדה המחוזית

~~חודעה על הפקדת תכנית מס' 13436
 פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 6173
 מיום 16.12.10~~

חודעה על אישור תכנית מס' 13436
 פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 6173
 מיום 16.12.10

1. זיהוי וסיווג התכנית :

1.1. שם התכנית :

תכנית מתאר מקומית מפורטת מס' ג/13436 – יער מנחמיה שמורת טבע נחל חגל והרחבה לשמורת טבע נחל תבור, שינוי לתכניות – ג/1740, ג/1594, ג/4924, ג/11865.

1.2. מקום התכנית :

בצפון : שטחי המושבה יבנאל, במזרח : המושבה מנחמיה ועמק הירדן, בדרום : קיבוץ גשר כביש 90 ונחל תבור, במערב : רמת סירין.
שטח התכנית בתחומי מתחמי היערות מס' 1406, עפ"י תמ"א/22 - מנחמיה.

נ.צ. מרכזי 278500/250500

התכנית חלה על הגושים והחלקות :

גוש	חלקות במלואן	חלקי חלקות
15387		19,20,23,25
15392	3,5,6	7
15393	3,5	6,1,2,4
15394	2,3,6	1,4,5,7
15455	4	2,3,6,7
15456		23,31,32
15467		2
15468	1,2,5,6	3,4
15469		30,24-27,5-7
15471	8,66	71,74,77,67-69,63-65,5
15719		23,34,40
17374		1
17375	5,6	43-40,24,27,28,31,32,35,36,37,
22566	9-7,29-23,34,33	32,11,13,15,18,22
22571	24,16-20,9-11,3-5	6,8,12,13,18,21,23
22637	17	3,19
22641		16,6
22642		3,7,19,20
22643	32,38,44	41-43,33,35,37,27-31,21-23,18,17
22644	19	16,23
23271		17,25,15,11,12
23272	13-16,8,9,11,3-6 18,20,22,25	2,7,10,12,21,23
23273		11,9,13
23277	3,7	2,6,33

1.3. שטח התכנית :

שטח התכנית 12,962 דונם, מדוד במדידה ממוחשבת.

1.4. בעלי עניין

בעל הקרקע: מינהל מקרקעי ישראל, קרית הממשלה, נצרת עילית

טל : 04-6548952 פקס : 04-65605210

בעלים פרטיים

יוזם ומגיש התכנית: הקרן הקיימת לישראל מרחב צפון

רח' הגליל 30, ת.ד. 45 קרית חיים 26103

טל 04-8470307 פקס : 04-8470268

עורכי התכנית: אביב בארי, מתכנן ערים ואזורים, 348156-0528

ת.ד. 173 קיבוץ רמת דוד 36587

אדרי' דני קידר, מיכל הלוי - א.ב. תכנון צמח 15132

טל': 04-6751808 פקס : 04-6751166

1.5. יחס לתכניות אחרות :

א. תמ"א 35 : מרקם שמור משולב, מרקם כפרי, יערות ושמורות.

ב. ייעודי קרקע על פי תמ"מ 9/2 : יער וייעור, שמורת טבע, נוף כפרי פתוח.

ג. תמ" 22 : התכנית מדייקת ומפרטת את תמ"א/ 22. בתכנית שינוי סוגי יערות וגריעת שטחי יער לטובת שטחים חקלאיים על פי הוראות שינוי מס' 4 לתמ"א 22.

ד. תמ"א 8 : התכנית מוסיפה שטחי שמורת טבע. לתכנית ניתנה הקלה מהוראות סעיף מס' 7 לתמ"א 8 בדבר שינוי שטחי שמורת טבע ליער (ישיבת הולנת"ע מיום 27.5.08).

ה. תמ"א 34/ב'3 : התכנית חלקה בתחום שתי רשויות ניקוז : ירדן דרומי וכינרת. כל הוראות התמ"א גוברות על הוראות תכנית זו, כולל, נושא עורקי ניקוז, פשטי הצפה וכו'.

ו. תמ"א 4/ב/34 - גוברת על תכנית זו.

ז. תכניות מפורטות :

שינוי לתכניות :

ג/ 1740 - תכנית מפורטת לצרכי רישום, עולם סירין ונחל תבור.

פרסום תוקף ברשומות 9/3/1980 י.פ. 2611.

ג/ 4632 - תכנית מפורטת לצרכי רישום, גשר והסביבה.

פרסום תוקף ברשומות 27/11/1986 י.פ. 3404

ג/ 4924 - תכנית מפורטת לצרכי רישום, אלומות והסביבה.

פרסום תוקף ברשומות 27/11/1986 י.פ. 3404

ייעודי הקרקע דרכים, נחלים, תעלות ניקוז, פרוזדור חשמל ומעיין יישארו בתקפם על פי התכניות הנ"ל.

שינוי לתכנית ג/ 11865 - אתר טליה : בתחום ההשפעה על פי תכנית האתר (בלבד) - שינוי יעוד מקרקע חקלאית ליער, ללא שינוי במגבלות הבניה בתחום ההשפעה.

בכל מקרה של סתירה בין הוראות תכנית זו להוראותיה של תכנית אחרת החלה על השטח, תכנית זו עדיפה.

1.6. מסמכי התכנית :

- א. תקנון בן 21 דפים - מסמך מחייב.
 ב. תשריט בקני"מ 1:10,000 - מסמך מחייב.

1.7. תאריך הכנת התכנית :

תאריך	הכנה
11/01	הכנה
11/03	עדכון 1
2/04	עדכון 2
7/04	עדכון 3
10/06	עדכון 4
6/07	עדכון 5 להפקדה
8/08	עדכון 6 להפקדה, לאחר החלטת ולנת"ע
3/09	עדכון 7 להפקדה, לאחר מכתב הערות מ- 14.12.08
12/09	עדכון 8 להפקדה, לאחר מכתב הערות מ- 6.10.09
9/10	עדכון 9 למתן תוקף, לאחר החלטת הועדה

1.8. הגדרות ומונחים :

משמעותם של המונחים בתכנית זו יהיה כמשמעותם בחוק התכנון והבניה.

קו כחול	גבול התכנית
קו כחול מקוטע	גבול תכנית מאושרת
קו נקודה מקוקו בכחול	גבול מרחב תכנון/שיפוט מוניציפלי
קו מקוקו צהוב	סימון תמ"א 14
קו מקוקו סגול	סימון תמ"א 16
קו מקוקו אדום	תחום מגבלות בנייה לפי תכנית
שני קווים מקבילים מקווקווים בצבע אדום כהה	ג/ 11865 ותמ"א 16ב'
שני קווים מקבילים מקווקווים בצבע אפור	רצועה לתכנון ע"פ תמ"א 3
קו שחור דק	רצועה לתכנון ע"פ תמ"א 23
ריבוע בקו מקוקו סגול דק	מרבצי גבס
צהוב	שטח עתיקות
פסים אלכסוניים בירוק	שטח ישוב ע"פ תכנית מאושרת
משבצות ירוקות קטנות	אזור חקלאי
קוים אנכיים בסגול	יער נטע אדם קיים
משבצות חומות קטנות	יער פארק מוצע
ירוק משובץ ירוק	יער טבעי לשימור
חום בהיר	שמורת טבע
סגול	מבני משק
חום צהבהב	אזור תעשייה
סגול עם קו ירוק בהיקף	אתר פסולת
חום סגלגל בהיר	אזור תיירות
תכלת	שטח לחציבה
אפור	ערוץ נחל
מטוייט סגול כהה וסגול בהיר	שטח מסילת ברזל
חום	חוות טורבינות רוח לייצור חשמל
אדום מטוייט ירוק	דרך קיימת / מאושרת
שני קווים סגולים מקווקווים מקבילים	דרך יער
קו שחור עם משולשים	תחום השפעה מפעל ניקוז
קו שחור וספרה שחור	גבול גוש
עיגול אדום	גבול חלקה ומספרה
ספרה ברבע עליון של עיגול	חניון מבקרים
ספרה ברבע צידי של עיגול	מס' דרך
ספרה ברבע תחתון של עיגול	קו בנין
	רוחב דרך

מצב מוצע		מצב קיים		ייעוד הקרקע
שטח באחוזים	שטח בדונם	שטח באחוזים	שטח בדונם	
13.10	1,702	63.30	9,171	אזור חקלאי
16.50	2,141	13.10	1,765	יער נטע אדם קיים
10.20	1,318	12.00	1,611	יער פארק מוצע
29.70	3,841	0.30	47	יער טבעי לשימור
28.70	3,721	---	---	אזור שמורת טבע
0.30	41	0.60	88	ערוץ נחל
1.00	135	2.00	256	דרך קיימת/ מאושרת
0.30	39	---	---	דרך יער
0.20	22	0.20	22	שטח מסילת ברזל
100	12,960	100	12,960	סה"כ שטח התוכנית

2. מטרות התכנית ועיקרי הוראות התכנית :

2.1. מטרות התכנית :

- א. פרוט ודיוק מתחמי יער 1406 – מנחמיה עפ"י תמ"א 22.
- ב. שינוי יעוד מחקלאי ליער נטע אדם קיים, יער פארק מוצע, יער טבעי לשימור, שמורת טבע.
- ג. שינוי סוג היער מייער פארק מוצע ליער טבעי לשימור בהתאם לסעיף 9 להוראות שינוי 4 לתמ"א 22.
- ד. שינוי יעוד יער פארק מוצע לשמורת טבע בהתאם לסעיף 13 להוראות שינוי מס' 4 לתמ"א 22.
- ה. שינוי יעוד שטחי יער לשטחים חקלאיים בהתאם לסעיף 15 להוראות שינוי 4 לתמ"א 22.
- ו. שינוי יעוד שטח שמורת טבע בתמ"א 8 ליער בהתאם לסעיף 7 להוראות תמ"א 8.
- ז. ליעד שטח לשמורת טבע עפ"י חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה התשנ"ח 1998.
- ח. יעוד דרך יער ומתקנים קולטי קהל : חניונים ומצפורים.

2.2. עיקרי הוראות התכנית :

- א. קביעה מדויקת של מתחמי היערות וקביעת סוגי היער השונים : יער נטע אדם קיים, יער פארק מוצע, יער טבעי לשימור.
- ב. יעוד שטחים ליעודים נוספים : שמורת טבע, ערוץ נחל תבור.
- ג. קביעה ופרוט התכליות המותרות בשטחי היערות.
- ד. התווית מערכת דרך יער.
- ה. קביעת מיקום חניונים ומצפורים.
- ו. קביעת הוראות ומגבלות בניה, לשטחים המיועדים לפיתוח.
- ז. קביעת הנחיות בינוי ועצוב אדריכלי.
- ח. קביעת תנאים לביצוע התכנית (פעילות יערנית).

2.2.1. נתונים כמותיים עיקריים :

יעוד הקרקע	סה"כ שטח עיקרי מוצע - מ"ר
חניון קטן : שירותים סניטריים	150
	(לכל חניון 50 מ"ר)

3. הוראות התכנית :

3.1. רשימת התכליות והשימושים :

כללי : לא יינתן היתר להקמת בנין ולא ישמש שום קרקע או בניין הנמצאים בתחום התכנית לשום שימוש שהוא פרט לשימושים המפורטים בתכנית זו, ברשימת השימושים המותרים לגבי האזור שבו נמצאים הקרקע או הבניין. בכל סוגי היער תותר הקמת פסל בודד או קבוצת פסלים.

תשתיות הישובים : בכל ייעודי הקרקע שבתכנית ניתן יהיה לטפל בתשתיות הקיימות של הישובים, בתיאום עם רשטג"ל וקק"ל בהתאם לשטח הרלוונטי. על פי כל דין.

חלקות שהיו מעובדות בפועל ערב אישור התכנית, יותר עיבוד חקלאי, ע"פ התוספת הראשונה לחוק.

קווי בנין מדרכים ארציות ואזוריות : בתחום קווי בנין של דרכים ארציות או אזוריות (על פי תמ"א 3 או תכניות מפורטות) – תיאסר כל בניה או חניה.

תחום רצועת דרך ארצית מס' 90 לתכנון : אין ביעוד היער על פי תכנית זו בכדי לפגוע באישור וביצוע תכנית לדרך מספר 90. זאת לאחר תיאום עם קק"ל.

בתחום הרצועות לתכנון של דרך מס' 90 ומסילת הברזל תיאסר הקמת חניונים ומצפורים.

3.1.1. יער נטע אדם קיים

עפ"י הגדרתו בתמ"א/ 22.

הפעולות המותרות הן כדלהלן, וייעשו ע"י קק"ל :

- א. נטיעת עצים מחטניים ועצי יער וחורש טבעי, טיפוחם, כריתתם, רעיה, התווית דרכי יער.
- ב. פעולות הדרושות לקיומו, שמירתו, פיתוחו ושיקומו של היער.
- ג. פעולות לצרכי ניצול היער כאזור נופש בחיק הטבע לרבות הקמת חניוני נופש ללא בינוי לבילוי בחיק הטבע, חנייונים לפעילות נוער, אתרי ביקור ומצפים, מתקני ספורט ומשחקים, מיקום החניות, אתרי הביקור יקבעו עפ"י הסימונים המתאימים בתשריט תוכנית זו ועפ"י הוראותיה.
- ד. פעולות למניעת שריפות לרבות פריצת דרכי יער, דרכי גישה לרכב כיבוי, "פסי אש", התקנת קווי מים וברזי שריפה.
- ה. הקמת מגרשי חניה.
- ו. שילוט – כל שילוט לצרכי המשתמשים ביער : שילוט הכוונה, מפות התמצאות. לא יותרו שלטי פרסומת.
- ז. אתרי הנצחה.
- ח. פעולות מרעה, שתאושרנה במשותף ע"י קק"ל ושר החקלאות או נציגו.

3.1.2. יער פארק מוצע

אזור זה מיועד לנטיעת עצים המתאימים לאזור מבחינת: סוג הקרקע, תנאי אקלים, הקניית צל, הנטיעות יבוצעו בדלילות תוך התייחסות ושמירת המאפיינים הגאומורפולוגיים של האזור. פעולות מרעה, שתאושרנה במשותף ע"י קק"ל ושר החקלאות או נציגו. תותר הקמת חניונים ללא בינוי שישמשו לבילוי בחיק הטבע, פריצת דרכים לטיפול וטיפוח היער, הצבת שילוט, מקומות חניה לרכב. פעולות הנטיעה והטיפוח יבוצעו ע"י קק"ל. ברצועות הנחלים, יותרו דרכים ושבילים לתחזוקת הנחל ולטיילות, בהתאם לחוק הניקוז ובתיאום עם רשות ניקוז.

3.1.3. יער טבעי לשימור

יער זה יישאר במצבו הטבעי, ללא התערבות חיצונית, יער זה ישמר עפ"י אופיו ומאפייניו. ביער טבעי לשימור יותרו פעולות הדרושות לשמירתו, טיפוחו ואחזקתו. תותרנה פעולות מרעה, שתאושרנה במשותף ע"י קק"ל ושר החקלאות או נציגו. לא יותר להקים בתחום יער זה כל חניון, חניה, וכן תיאסר פריצת דרכים למעט דרכי יעור לממשק ואחזקת היער, ולמרעה ברוחב מקסימלי של 4 מ'. תותר הצבת שילוט הכוונה. בשטח המשמש כדרך למרעה תותרנה פעולות טיפוח שתעודדנה את המרעה וזאת בשיתוף הקק"ל ומשרד החקלאות.

3.1.4. דרכים ושבילים :

- השטח המיועד לדרכים שמשמעותן בחוק, דרכי שירות לתחזוקת היערות, דרכי יער ושבילי טיול:
- א. אסורה כל בניה או שימוש בתחום הקרקע המיועדת לדרך פרט למתקני דרך, סלילתה ואחזקתה של הדרך.
  - ב. דרך יער:
    - דרך המהווה תוואי ראשי לתנועה ממונעת העוברת בשטח היער ו/או המקשרת חלקי יער. תכנון הדרך יתייחס עד כמה שאפשר להיבטים הבאים:
    - שמירת ערכי: יער, טבע ונוף וטיפוחם בתחום רצועת הדרך כרקע חזותי לצפיה.
    - הדרך תשולב חזיתית עם סביבתה.
    - מיקום נקודות עצירה לבילוי ביער, לתצפיות לגישה למסלולי טיול ולאתרים.
    - שיקום מפגעים שייגרמו בגין ביצוע הדרך, יטופלו ע"י אדריכל נוף. הרוחב הסלול של דרך יער ראשית לא יעלה על 6 מ'. רצועת הדרך ברוחב 8 מ'.
  - ג. הגישה ליער: תהיה מדרכים מקומיות בלבד – מהישוב מנחמיה או יבנאל.

3.1.5. שמורת טבע

על שמורת הטבע תחול השמירה על החי הצומח והדומם במצבם הטבעי. בשטח זה יותרו פעולות ממשק הקשורות בשמירה על הצומח החי והדומם. יותר לפרוץ שבילי מטיילים, להקים גידור ולהקצות שטח לחניה שגודלו לא יעלה על עשרה מקומות חניה.

שטח מעובד בתחום שמורת הטבע שיהיה מעובד ערב אישורה של תוכנית זו, הפעילויות החקלאיות תמשכנה ותעשנה תוך פגיעה מינימלית בשמורת הטבע. לא תותר הקמת מבנים חקלאיים בתחום שמורת הטבע.

בשטח שמורת הטבע תותר רעיה בתנאים הבאים:

- תכנון הרעיה והממשק ייקבעו ע"י רשות המרעה, לאחר תאום עם רשות הטבע והגנים.
- תהייה אפשרות להקים מתקנים הכרחיים לטיפול שוטף בעדרים ובמרעה לפי תכנון רשות המרעה (גדר, דרך, מים, מכלאה ותוספת מזון) לאחר תאום עם רשות הטבע והגנים.
- טיפול השבחת המרעה יבוצע עד 20% מהשטח (ריסוס, דישון ונטיעת חורשות צל) בתאום עם רשות הטבע והגנים.
- במקרה שבע"ח טורפים או צמחוניים יגרמו נזקים לחקלאות, רשות הטבע והגנים תדאג לטיפול בנושא כמקובל בשמורות טבע.
- במידה ויהיה כיסוי צמחי של שיזפים מעל 50% מהשטח, יותר טיפול בשיזפים בתאום עם רשות הטבע והגנים.

3.1.6. אזור חקלאי

על שטח זה יחולו הוראות התוספת הראשונה לחוק התכנון והבניה. חלקות שהיו מעובדות בפועל ערב אישור התכנית, יותר עיבוד חקלאי, ע"פ התוספת הראשונה לחוק.

3.1.7. חניון קטן

שטח חניון קטן מיועד לשהות, לבילוי ולפעילות נופש בחיק היער, בתכנית 3 חניונים קטנים. **מיתקנים ותשתיות:** שולחנות פיקניק משפחתי וקבוצתי, כירות אש, סככות צל, מתקנים לפעילות משחקים נופש ופנאי, גינות ונטיעות, שבילי טיול, דרכים וחניה לכלי רכב, פינות הנצחה לתורמים, מתקנים הנדסיים.

שירותים סניטריים (עד 50 מ"ר, בהיתר על פי תכנית זו).

אופי המבנים: מבנים בעלי קומה אחת, המשתלבים בסביבתם, יבנו מחומרים קשיחים ועמידים לאורך זמן. לא יורשה שימוש בחומרים כגון- פח, אזבסט, יריעות פי.וי.סי, בד וקרשים.

3.1.8. ערוץ נחל

שטח ערוץ הנחל כמוגדר עפ"י חוק הניקוז, על שטח זה יחולו הוראות חוק הניקוז התשל"ח.

3.1.9. מסילת ברזל

קטע מסילת הברזל המסומן בתשריט התוכנית יהיה כפוף להוראות תמ"א/23. בתחום רצועת מסילת ברזל לתכנון – אין ביעוד היער על פי תכנית זו לפגוע באישור ובביצוע תכנית למסילת ברזל, זאת לאחר תיאום עם קק"ל.

3.1.10. תחום השפעה על פי תכנית ג/ 11865

בשטח שהוגדר כתחום השפעה בתכנית ג/ 11865 יחולו הוראות התכנית הנ"ל.

3.1.11. תחום השפעה על פי תמ"א 16ב' – אתר חגל

1. בתחום ההשפעה יחולו מגבלות והתניות על פי סעיפים 20.2, 20.3 וכלל הוראות

תכנית אתר הפסולת תמ"א 16ב'-חגל"

3.1.12. מרבצי גבס

השטחים המסומנים כמרבצי גבס הם שטחים לחיפוש מרבצי גבס. בתחומם ניתן יהיה להגיש תכניות מפורטות בהתאם להוראות תמ"א/ 14 לעדכונה ועל פי החלטות מוסדות התכנון ועורכי תמ"א/14, ואשר יקבעו כי שיקום השטח בגמר הכרייה יהיה ליער בתיאום עם קק"ל.
שטח זה כולל את חלקות 4 ו-7 בגוש 15392, שאינו מסומן בתשריט.

כל פעילות בשטח כולל ביצוע של סקרים, בדיקות ועבודות יהיה בתיאום עם קק"ל.

3.2 טבלת זכויות והגבלות בניה לפי תקנות התכנון והבניה
 (חישוב שטחים ואחוזי בניה בתכניות והיתרים תשנ"ב 1992)
 לא ינתן היתר בניה אלא בהתאמה לזכויות הבניה המפורטות בטבלת הזכויות.

גובה בניה מקסימלי*		שטח בניה מקסימלי - מ"ר						קוי בנין	גודל מגרש / דונם	שם האזור (שימושים עיקריים)
		סה"כ	לכיסוי הקרקע (תכסיות)	שטחי שרות	שימושים עיקריים	מתחת למפלס הכניסה	מעל למפלס הכניסה (1)			
במטרים (2)	מס' קומות	150	150		150		150	5	ע"פ תכנית בינוי	חניון (2)
4	1									

(1) הועדה המקומית רשאית לנייד אחוזי בנייה ממעל למפלס הכניסה אל מתחת למפלס הכניסה בלבד ובתנאי שסה"כ אחוזי הבניה ישמרו.

(2) לכל חניון קטן יותר עד 50 מ"ר בלבד.

* גובה מבנה ימדד מפני הקרקע המתוכננת.

3.3. ממשק / פעילות יערנית מתוכננת

ועדת נטיעות

על פי תיקון מס' 2 ותיקון מס' 6 לתמ"א 22.

להלן הנחיות כללי ממשק לכל אחד מסוגי היערות:

פעולות ממשק מותרות	הרכב מינים בנטיעה	הכנת שטח לנטיעה	סוג היער
דילול זרעים	עצי מחט	תיחוח ידנ/ מכני נקודתי	יער נטע אדם קיים/ מוצע
דילול וכריתה	עצים רחבי עלים	חריש (בשטחים בעלי אופי חקלאי)	
גיזום	עצי א"י	בניית שיחים	
טיפול וסילוק גזם	אקליפטוסים	בניית לימנים	
נטיעה	עצי בוסתן	בניית טרסות אבן	
אחזקת שיחים	שיחים	בניית מתקני שימור קרקע	
דילול זרעים	עצי א"י	תיחוח ידנ/ מכני בנקודת הנטיעה	יער פארק מוצע
דילול וכריתה	עצים רחבי עלים	חריש (בשטחים בעלי אופי חקלאי)	
גיזום	שיחים	בניית שיחים	
טיפול וסילוק גזם	עצי בוסתן	בניית לימנים	
נטיעה	מחטנים	בניית טרסות אבן	
שיקום משריפות, ומחלות			
שמירת צמחיה קיימת	אין נטיעה	אין הכנת שטח לנטיעה	יער טבעי לשימור
פעולות לטיפול המרעה			
טיפול למניעת שריפות			
שיקום היער משריפות, מזיקים ומחלות			

עקרונות לניהול אקולוגי של היער

- שימוש בסקרים אקולוגיים לפני הנטיעה.
- זיהוי בתי גידול של מינים נדירים בתוך היער ושמירתם.
- טיפולים מקומיים להכנת שטחי הנטיעות.
- שמירתם וטיפוחם של עצי תת היער הטבעיים.
- שימוש בקוטלי עשבים באופן מקומי.
- הגדלת השימוש במקורות של זרעים מקומיים.
- הגברת השימוש בהתחדשות ובזריעה טבעית לחידוש היער.
- שינוי מבנה היער מיער חד גילי ליער רב גילי.
- ריסוק ענפים ופסולת יער ומחזורם בנטיעות.
- נטיעות רב מיניות.
- שימוש בצפיפויות נטיעה משתנות, כדי לגוון את מבנה היער.
- שימוש בעוצמות דילול משתנות במטרה לגוון את מבנה היער.
- השארת שטחים פתוחים ולא נטועים בתוך היער.

פעילות יערנית מתוכננת - הגדרת מונחים

מונח	ביאור
תיחוח ידני או מכני בנקודות הנטיעה	תיחוח של נקודת הנטיעה עבור שתיל בודד. תיחוח מכני נעשה בשטחים הרריים שבהם מסלע קשה וכיסי קרקע קטנים בקרקע עמוקה יחסית ובמדרונות שבהם יכול להיכנס כלי מכני. ביתר המקומות נעשה תיחוח ידני.
חריש (בשטחים בעלי אופי חקלאי)	תיחוח שטח הנטיעה באמצעות מחרשה או רוטר בשטחים בעלי אופי חקלאי או במשטחי קרקע שגודלם עולה על דונם.
בניית שיחים	בניית טרסות אדמה לאורך קווי גובה ובמרווחים משתנים, לאיסוף מי נגר עילי לטובת השתילים.
בניית טרסות אבן	בניית טרסות מאבן לצורך שימור קרקע, יצירת שטחים אופקיים לנטיעה או לשיפור הנוף
בניית מתקני שימור קרקע	בניית מתקנים לצורך שימור קרקע וניקוז כמו מעבירי מים, תעלות ניקוז, מגלשים, סכרונים וכו'.
טיפול בצמחייה מתחרה	טיפולים למניעת צמיחה של צמחייה המתחרה עם השתילים על מים, מזון ואור (מניעת הצצה, הדברה כימית, ניכוש, קילטור)
פעולות ממשק יער	פעולות הדרושות לטיפול ביער לשם גידולו הבריא, הארכת מחזור חייו, ולשם מתן אפשרות לקהל להיכנס ליער.
דילול זריעים	הוצאה של חלק מזריעים של עצי יער שנבטו בשטח בצפיפות רבה אחרי כריתה או שריפה.
דילול	הוצאה של חלק מהעצים ביער לצורך יצירת מרווח מחייה מתאים לעצים הנותרים ו/או הוצאת עצים חולים ומתים מהיער.
כריתה	הוצאה של כל/רוב העצים מחלקת יער עקב מחלה, שריפה, חידוש מחזור היער או שינוי יעוד השטח.
גיזום	הורדה של חלק מענפי העצים.
טיפול וסילוק גזם	שריפה ו/או ריסוק ו/או פינוי של הגזם הנוצר בפעולות גיזום / דילול / כריתה בשטח היער.
נטיעה	שתילה של שתילים חדשים ביער
אחזקת שיחים	ביצוע תיקונים בשיחים
טיפול למניעת שריפות	יצירת קווי בידוד ו/או דרכי שרות ו/או גיזום וטיפול וסילוק גזם ו/או טיפול בצמחייה היוצרת סכנת שריפות ו/או כריתה של עצים. ו/או רעייה.
שיקום וחידוש היער (עקב מחלות, מזיקים, שריפות או סוף מחזור)	כריתה של העצים הפגועים ויצירת יער חדש על ידי נטיעה או חידוש עצמי.
רעייה	שימוש בבעלי חיים להקטנת הביומסה הצמחית בשטח היער.
תשתיות מותרות ביער	מתקני תשתית פיזית הדרושים לניהול היער על פי מטרותיו.
שבילי טיול	שבילים להולכי רגל, אופניים, סוסים וכו' בהתאם לסטנדרטים המקובלים לכל סוג.
דרכי שירות	דרכי יער למעבר רכבי שרות וכיבוי לצורכי העבודה השוטפת ביער.
קווי בידוד נגד שריפות	שטח הנקי מצמחייה המפריד בין חלקות יער שונות. יכול להיות גם דרך יער.
גידור נטיעות ומרעה	הקמת גדרות צאן, בקר ואחרות, מנעי בקר ו לצורך מניעת כניסה או יציאה של בע"ח אל או מהשטח המגודר ו/או מתקנים לטיפול בבע"ח.
מתקני נופש ואחרים	פינות ישיבה, פינות הנצחה לתורמים, שלטי הכוונה ומידע וכדומה.
מתקני טיפול בשריפות	הידרנטים, סככות לצוותי כיבוי ורכבי כיבוי.

3.3. הוראות נוספות3.3.1. שטחים ביטחוניים

- א. בסעיף זה "שטח ביטחוני" – מתקן ביטחוני, כהגדרתו בסעיף 159 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן: החוק) ושטח סגור, כהגדרתו בתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945.
- ב. התשריט של תכנית זו אינו מסמן את כל השטחים הביטחוניים או גבולותיהם המדויקים.
- ג. הוראות סעיף זה יחולו על כל שטחים ביטחוניים, כפי שיהיו מעת לעת. על אף האמור בתכנית זו, לגבי שטחים ביטחוניים, שתכנית זו חלה עליהם, יחולו הוראות אלה:
- (1) מותרים כל שימוש או פעולה מטעם מערכת הבטחון או שלוחותיה, או באישורן ובלבד שהאישור משרת את האינטרסים של מערכת הביטחון או של שלוחותיה, וזאת בלא כל היתר או אישור לפי תכנית זו ובניגוד ליעוד הקבוע בה לשטח,
  - (2) למען הסר ספק, אין בהוראת ס"ק (1) כדי לגרוע מתחולת הוראות פרק ו' לחוק (מתקנים ביטחוניים ומכשולי טיסה),
  - (3) הפקדת התכנית טעונה אישור מראש ובכתב מאת נציג שר הביטחון בוועדות המחוזיות לתכנון ולבניה – ראש ענף תו"פ באג"ת, ותעשה אך ורק בכפוף לתנאים ולמגבלות שנקבעו ע"י נציג שר הביטחון בוועדות המחוזיות לתכנון ובניה – ראש ענף תו"פ באג"ת,
  - (4) כל שימוש, לרבות מתן היתר בניה טעונים אישור מראש ובכתב של נציג שר הביטחון בוועדה המחוזית וייעשה אך ורק בכפוף לתנאים ולמגבלות שנקבעו ע"י נציג שר הביטחון בוועדות המחוזיות לתכנון ולבניה – ראש ענף תו"פ באג"ת,
- ד. אין בהוראות התכנית כדי לבטל או לשנות שטחים ביטחוניים, ואת ההוראות החלות בהם, ואין בהן כדי לבטל או לשנות הוראות, ובכלל זה הוראות שינוי והגבלות שימוש, שהוטלו, בכל שטח עליו חלה התכנית, ע"י הוועדה למתקנים ביטחוניים בהתאם לסמכותה לפי סעיפים 160, 175 ו-177 לחוק, וכן אין בהן כדי לגרוע מההוראות החלות על מתקן ביטחוני כמשמעותו בפרק ו' לחוק.
- ה. סמכויות הוועדה למתקנים ביטחוניים תשמרנה במלואן ואין באמור בתכנית זו כדי לגרוע מהן, לשנותן או לסייגן, לרבות לגבי קרקעות שנקבע להן יעוד בתכנית זו.
- ו. למען הסר ספק מובהר כי אין בהוראות התכנית כדי לחייב את מערכת הביטחון לעשות כל פעולה עפ"י התוכנית ו/ או להקים שטחי ייעור חדשים ו/ או לעשות כל דבר בשטחי ייעור קיימים, בשטחים ביטחוניים קיימים או עתידיים, והעובדה ששטח כלשהו מיועד ליעוד כל שהוא עפ"י תכנית זו, לא תגרע בדרך כלשהי מחופש שיקול הדעת של מערכת הביטחון בשאלה אם לייעד או שלמר שטח זה לשימוש מערכת הביטחון.
- ז. אין בתכנית זו כדי למנוע מתן אכרזה, קביעה ו/ או אישור ליצירת שטחים ביטחוניים חדשים ע"י הגופים המוסמכים לעשות כן, בהתאם להוראות כל דין. שימוש בשטחים הביטחוניים שבסעיף ג (1) אינו חל עליו, ייעשה לפי הוראות תכנית זו, לאחר שניתנה הסכמת נציג שר הביטחון בוועדות המחוזיות לתכנון ולבניה – ראש ענף תו"פ באג"ת, כאמור בסעיף ג לעיל לתנאים ולמגבלות שנקבעו בידי נציג שר הביטחון בוועדות המחוזיות לתכנון ולבניה – ראש ענף תו"פ באג"ת.
- ח. למען הסר ספק מובהר כי אם ניתן אישור או היתר מטעם מערכת הביטחון לייעור או לפעולה אחרת, מבלי שניתנה הסכמה לבטל/ לשנות את צו הסגירה או לבטל את ההיתר למתקן ביטחוני, אין בהיתר או באישור ו/ או בפעולה שנעשתה

על פיהם כדי לשנות ממעמד המשפטי של השטחים הביטחוניים הללו והם יישארו שטחים ביטחוניים.
ט. חדל שטח ביטחוני מלהיות שטח בטחוני, יחולו עליו הוראות תכנית זו במלואן.

3.3.3 תשתיות:

1. ניקוז :

תנאי לקבלת היתר בניה, במתחמי הפיתוח בתכנית, יהיה הבטחת ניקוז כל השטח בתחום התכנית, לשביעות רצון מהנדס הועדה המקומית, מהנדס המועצה האזורית ולפי תכנית ניקוז כוללת המאושרת ע"י רשות הניקוז.
עבודות ניקוז והסדרה בערוצי הנחלים יהיו על פי חוק הניקוז.
בתחום השפעה של נחל תבור: 100 מ' מציר הנחל, יתואמו כל העבודות, היתרים, תכניות עם רשות ניקוז ירדן דרומי.

2. מים :

אספקת מים תהיה מרשת המים המקומית. החיבור יהיה בתאום ואישור משרד הבריאות לשביעות רצון מהנדס הועדה המקומית ומהנדס המועצה האזורית.

3. ביוב :

לא יינתן היתר בניה לשירותים סניטריים (או כל מתקן אחר הדורש זאת) ללא פתרון ביוב המאושר ע"י משרד הבריאות ובאישור מהנדס ועדה מקומית.

חשמל

4

א. תנאי למתן היתר בניה יהיה - תיאום עם חברת החשמל בדבר תכנון והקמת חדר שנאים ו/או חדר מיתוג, פרטי קווי חשמל עיליים ותת קרקעיים, והנחיות לגבי מרחקי בניה ומגבלות שימוש מקווי חשמל עיליים ותת קרקעיים קיימים ומתוכננים.

ד. איסור בניה מתחת לקווי חשמל עיליים

לא יינתן היתר בניה מתחת לקווי חשמל עיליים קיימים או מאושרים, אלא במרחקי בטיחות מפני התחשמלות המפורטים להלן, מקו המשוך אל הקרקע מהתיל הקיצוני של הקו או מציר הקו, הכל כמפורט להלן, לבין החלק הבולט או הקרוב ביותר לבנין, פרט לבנינים המותרים בשטח למעבר קווי החשמל.

מצייר הקו	מהתיל הקיצוני	
2.25 מ'	2.00 מ'	א. קו חשמל מתח נמוך - תיל חשוף
1.75 מ'	1.50 מ'	ב. קו חשמל מתח נמוך - תיל מבודד
6.50 מ' 8.50 מ'	5.00 מ' -	ג. קו חשמל מתח גבוה עד 33 ק"ו: בשטח בנוי בשטח פתוח
20.00 מ'	-	ד. קו חשמל מתח עליון 110 - 160 ק"ו: בשטח בנוי בשטח פתוח (בשטחים בהם המרחקים בין העמודים עד 300 מ')
35.00 מ'	-	ה. קו חשמל מתח על-עליון 400 ק"ו

* באזורים בהם המרחקים בין עמודי החשמל בקווי מתח עליון / על-עליון גדולים מן האמור לעיל, יש לפנות אל חברת החשמל על מנת לקבל מידע לגבי המרחקים המזעריים המותרים.

לפני תחילת ביצוע עבודות חפירה או בניה יבדוק המבצע את קיומם האפשרי של קווי חשמל. אין לחפור או לבצע עבודת בניה כלשהי מעל ובקרבה של פחות מ- 3 מ' מקווי חשמל תת קרקעיים אלא לאחר קבלת אישור מחברת החשמל. אין לבנות מבנים מעל כבלי חשמל תת קרקעיים או בקרבה של פחות מ- 0.5 מ' מקווי חשמל תת-קרקעיים מתח גבוה / מתח נמוך או 1.0 מ' מקווי חשמל תת-קרקעיים מתח עליון.

לא יינתן היתר לחפירה, חציבה או כריה במרחק הקטן מ- 10 מ' מהמסד של עמוד חשמל במתח עליון, על עליון או 3 מ' מהמסד של עמוד חשמל במתח גבוה/ נמוך ולא תבוצע פעולה כזו, אלא לאחר שניתנה לחברה הזדמנות לחוות דעה על ההיתר המבוקש או הפעולה אותה עומדים לבצע לפי העניין.

על אף האמור לעיל, בתחום תוכנית מתאר הקובעת רצועה למעבר קווי חשמל ראשיים = קווי מתח על ועל עליון יחולו הוראות תוכנית מתאר זו.

.5 אשפה :

סידורי סילוק האשפה יהיו לפי הוראות הרשות המקומית.
לא יינתן היתר בניה בשטח תכנית אלא לאחר שיובטח מקום
לפחי האשפה בשטח המגרש ויסומן בהיתר הבניה. לא יינתן היתר בניה
אלא לאחר התחייבות היזם לפינוי פסולת הבניה ופינוי עודפי עפר לאתר
מוסדר.

ג. הוראות כלליות :.1 הפקעות :

מקרקעי ישראל כהגדרתם בחוק יסוד מקרקעי ישראל והמיועדים
לצרכי ציבור כהגדרתם בסעיף 188 (ב) לחוק התכנון והבניה יוחכרו
לרשות המקומית ע"פ נהלי מנהל מקרקעי ישראל.

.2 שמורות יער :

שטחים המוכרזים כשמורות יער עפ"י פקודת היערות 1926, בשטחי
שמורות היער המוכרזים לא תותר כל עבודה ללא אישור שר החקלאות
וזאת עפ"י סעיף 4.2 לפקודת היערות 1926.

.3 מרעה :

בשטח המיועד ליער תותר רעיה בתנאים הבאים : תהייה אפשרות לבנות,
לקיים ולתחזק מתקנים הדרושים לטיפול שוטף בעדרים ובמרעה לפי
תכנון משרד החקלאות ובתיאום והסכמה בין קק"ל ומשרד החקלאות.
מתקנים להם נדרש היתר בניה כחוק, הבקשה להיתר תוגש רק לאחר
אישור משרד החקלאות והקק"ל.
לא תותר בניית דירים או מיתקנים אחרים אלא בהתאם להוראות
תוכנית ג/ 6540 והחלטת הועדה המקומית
המתקנים הקיימים יישארו במקומם.
פריצה וריסוס דרכים כפסי אש במרעה, מתואמים עם הקק"ל ומשרד
החקלאות. במקרה של חילוקי דעות בין הקק"ל למשרד החקלאות, יובא
הנושא בפני בוררות מוסכמת.

.4 היטל השבחה :

היטל השבחה יוטל ויגבה ע"פ הוראות התוספת השלישית
לחוק התכנון והבניה.

.5 חניה :

החניה תהיה בתחום המגרשים בהתאם להוראות תקנות התכנון והבניה
(התקנת מקומות חניה תשמ"ג 1983) או לתקנות התקפות במועד הוצאת
היתר בניה.

6. עתיקות :

- בשטח העתיקות לא תותר כל עבודה ללא אישור מרשות העתיקות עפ"י סעיף 29 א' לחוק העתיקות תשל"ח.
- 6.1 כל עבודה בתחום השטח המוגדר כעתיקות תתואם ותבוצע רק לאחר קבלת אישור מאת מנהל רשות העתיקות כמתחייב ובכפוף להוראות חוק העתיקות התשל"ח – 1978.
- 6.2 במידה ויידרש על ידי רשות העתיקות ביצוע של פעולות מקדימות (פיקוח, חיתוכי בדיקה, חפירות בדיקה/ חפירות הצלה מדגמיות, חפירות הצלה) יבצען היזם עפ"י תנאי רשות העתיקות.
- 6.3 במידה ויתגלו עתיקות המצדיקות שימור בהתאם להוראות חוק העתיקות התשל"ח – 1978 וחוק רשות העתיקות התשמ"ט – 1989, יעשו ע"י היזם ועל חשבונו כל הפעולות המתבקשות מהצורך לשמר את העתיקות.
- 6.4 היה והעתיקות יצריכו שינוי בתכנית הבניה, תהיה הועדה המקומית ו/או המחוזית לפי סמכותה בדין, רשאית להתיר שינויים בתכנית הבניה ו/או לדרוש תכנית חדשה ובלבד שלא יתווספו עקב שינויים אלה או הגשת התכנית החדשה זכויות בניה או תוספות שמשמעותן פגיע בקרקע.
- 6.5 אין רשות העתיקות מתחייבת לאשר בניה בשטח או בחלקו גם לאחר בדיקה/ חפירה, זאת במידה ויתגלו בשטח עתיקות יחודיות ולא יראו את התוכנית כמקנות זכויות בניה בשטח שהינו אתר עתיקות מוכרז.
- 6.6 בתחום התכנית תלים ארכיאולוגיים הבאים : עובדיה (3705/0), ייקוש (23245/1), גשר (23670/0), זן (27747/0). בתחום תלים ארכיאולוגיים אלו תיאסר כל עבודת פיתוח על המקרקעין.

7. כיבוי אש :

קבלת התחייבות ממבקשי היתר הבניה לביצוע דרישות שרות הכבאות ולשביעות רצונם, תהווה תנאי להוצאת היתר בניה.

.6 חתימות :

_____ בעל הקרקע :

קרן קיימת לישראל
 מרחב צפון : יזם התכנית :
 ת.ד. 45 קרית-חיים
 מיקוד 26103

צ.ב.א.ש

_____ מגיש התכנית :

אביב בארי

מתכנן ערים ואזורים (McS)

_____ עורך התכנית :

נספח נופי - יער מנחמיה

הכנת תוכנית למתחם יער מנחמיה אפיקים התנהלה עפ"י השלבים :

- א. בחינת המצב הקיים עפ"י תמ"א/ 22 - בה אותרו אי דיוקים, סטיות וסתירות מהמצב התכנוני הסטטוטורי.
- ב. סיור בשטח התכנון להצפת בעיות נוספות.
- ג. עריכת תשריט "מתקן" לתמ"א/ 22 בהתאם לממצאים משלבים א' ו- ב'.
- ד. תוספת שטחי יער עפ"י הפוטנציאל הקיים בשטח התכנון, וע"פ הנחיות מהנדסי ויערני קק"ל.
- ה. איתור אתרים לקליטת קהל מטיילים ונופשים.
- ו. עריכת הוראות לתוכנית.

פרוט שלבי התכנון.

בחינת המצב הקיים עפ"י תמ"א/ 22 הציף מספר בעיות :

1. חפיפה ביעודי קרקע - שטחים המיועדים בתמ"א/ 22 ליער, מיועדים בתמ"א/ 14 לכריה וחציבה, ושטחים המיועדים ליער - מיועדים גם למטמנות אשפה עפ"י תמ"א/ 16.
2. בחינת גבול שמורת טבע עפ"י תמ"א/ 8 ותוכנית הכרזה, מחייבת "עידון" של יער תמ"א/ 22.
3. בחינת שטח התכנון ביחס לתמ"א/ 35 ותמ"מ/ 9/2
4. עפ"י צילומי אוויר וסיורים בשטח התכנון אותרו אי דיוקים וסטיות של תמ"א/ 22 ביחס ליערות הקיימים - המחייבים עדכון.
5. "עלית" יערות על שטחי משבצת וקרקעות בבעלות פרטית - השטחים החשודים נבדקו ולגבי כל אחד מהם הופעל שיקול דעת.
6. תוך כדי בדיקת המצב התכנוני הקיים מול תוכניות מתאר ארציות ומחוזיות התעוררו תהיות לגבי שטחים המופיעים ומיועדים כחקלאיים. נערך ניתוח שתוצאותיו הן הבסיס להחלטה לגבי הרחבת תחום היערות.
7. נבדקה סוגיית תשתית קולטת קהל, המבוססת על מערכות דרכים קיימות עם אפשרות לתוספת דרכי יער ראשית.

עריכת התוכנית

1. לאחר לימוד השטח כולל סיורים ופגישות עם אנשי קק"ל (מהנדסים, יערנים, פקחים), והטמעת המצב התכנוני הקיים גובשה התוכנית כאשר המסגרת המנחה הייתה התאמת תמ"א/ 22 עם מצב תכנוני קיים מחד, ויעוד שטחים נוספים : נטועים ושטחי שמורות יער שהיו

ביעוד חקלאי והתוכנית מייעדת אותם ליערות. כמו כן, אותרו שטחים פנויים בעלי פוטנציאל יעור ו/ או שימור חורשים קיימים – שיועדו בתוכנית זו ליערות. בשטחי היערות נבדק פוטנציאל בעניין קליטת קהל. עפ"י חוות-דעת, שיקולים והנחיות קק"ל נקבעו דרכי היער הראשיות ומיקום אתרים קולטי קהל. אלה סומנו בתשריט התוכנית באופן כמעט סכמתי – על מנת להעניק לתוכנית מקסימום גמישות.

2. כתיבת הוראות התוכנית (התקנון) נערכה בהנחה שמסמך זה שדינו מסמך משפטי יהיה ברור, חד-משמעי – ללא אפשרות לפרשנות. מאידך, המסמך מציג גמישות באשר לקביעה המדויקת של אתרי הביקור, מצפורים ושאר אלמנטים המבוטאים בתשריט התוכנית, הכל מתוך מטרה, שמעט הבניה שמתאפשרת בגין תוכנית זו תוכל להתבצע ללא עריכת תוכנית נוספת אלא במסגרת בקשה להיתר בלבד.

מאפייני אזור התכנון

לתוכנית יערות מנחמיה אפיקים מספר מאפיינים:

- א. מוניציפאלים
  - ב. גאומורפולוגים
  - ג. גאובוטנים
  - ד. אפיון יחידות נוף
- להלן, פירוט כל אחד מהמאפיינים.

א. מאפיינים מוניציפאלים ותכנוניים

התוכנית כלולה במרחבי התכנון של הועדות המקומיות לתכנון ולבניה: עמק הירדן, בקעת בית שאן והגליל המזרחי. במישור המוניציפאלי תוכנית זו נכללת בתחומי השיפוט של המועצות האזוריות: עמק הירדן, בקעת בית שאן והמועצות המקומיות: יבנאל, מנחמיה.

ב. מאפיינים גאומורפולוגים

יער אפיקים כלול בגליל התחתון המזרחי המאופיין בנקודות הבאות: מבחינה טופוגרפית שולט באזור זה הקו הישר כלומר זהו נוף של רמות מישוריות לעומת נופי הרכסים של חלקי הגליל האחרים. מבחינה גאולוגית – באזור זה מסלע בזלת. המבנה היסודי של הגליל המזרחי הוא של גושים מורמים (הורסטים) נטויים לדרום, והמציגים כלפי דרום מדרון מתון בעוד שבצפון הם צונחים במדרון תלול ביותר. קווי העתק שבין גוש אחד לשני היו הקווים המנחים להתפתחות הנחלים. הללו חתורים תמיד למרגלות המתלול של כל רמה, בנקודה בה מתחיל השטח המתון של הרמה הבאה אחריה.

השיאים הטופוגרפים בחבל ארץ זה נמוכים משיאי הגליל המרכזי, הפסגות הבולטות ביותר הן מצפה אלות – (שבשולי התוכנית) בגובה 368 מ' מעל פני הים. אולם הגובה היחסי של שיאים אלו הוא הרב ביותר מכל שיאי הגליל התחתון. מצפה אלות מתנשא ישירות מעל בקעת הירדן שגבהה כאן 200 מ' מתחת פני הים. כלומר, שיעור התנשאות שיאי הגליל התחתון מעל בקעת הירדן עולה על 500 מטרים, בעוד שהגבהים היחסיים של הגליל התחתון המרכזי אינם מגיעים אפילו ל- 400 מטרים.

רמות הגליל התחתון המזרחי מיושרות כמעט לחלוטין ומכוסות כיסוי בזלתי עבה.

ג. מאפיינים גאובוטניים

יערות מנחמיה אפיקים נמצאים במורדות המזרחיים של הגליל התחתון, במרחב סלעי בזלת וקרקעות בזלתיות וסלעי גיר.

מקור הבזלת מלבנות שזרמו על פני השטח וממשקעים פירוקלסטים (אפר וולקני ופירורי סלעים) שנפלטו מהרי געש בתקופות הגאולוגיות שבין הניאוגן והפלייסטוקן, בזלת זו המכונה הבזלת התחתונה, בלויה וסדוקה, עשירה בקלציט.

הפעילות הוולקנית שהביאה לכיסוי השטח בלבה נפסקה והותירה מקום לפעילות טקטונית ולפעילות השקעה של הים הפליאוקני אשר כללה קונגלומרטים הבנויים מרכיבים בזלתיים, רבדי חוור, גיר, קרטון, גבס ועוד.

לאחר מכן התחדשה הפעילות הוולקנית, שכסתה שטחים נרחבים בזרמי לבה. שכבת בזלת זו מכונה בזלת הכיסוי שכיסתה חלק מהמרחב.

התוצאה הסופית – פסיפס מסלע וקרקעות ותצורות צומח שונות.

בבדיקת סוגי הצומח על המסלע השונה והקרקעות שנוצרו ממנו (ובאותם תנאי אקלים) עולה כי צומח על קרקעות הבזלת מונחה ע"י שיזף השיח או ע"י עשבים רב-שנתיים בני שיח ושיחים.

ראוי להעיר שהשטחים עליהם חלה התוכנית הושפעו מאז ומתמיד ע"י האדם מכיוון שהצמחים המעוצים כמו: אלון התבור והאלה האטלנטית – נעקרו ושימשו להסקה. נוסף לכך היה השטח חשוף לרעייה ומכאן שפע העשבים הרעים וצמחי המעזבות.

הצמחים המאפיינים את האזור: השיזף, זקנן, שברק, חרחבינה, קיפודן, עכובית ועוד. על גבעות לבנות אפורות (גשר) של קרטון פליאוקני נמצאים מינים אחרים כמו: סירה קוצנית, שלהבית, געדה, אזוב, בלוטה, כחלה ועוד.

רשימת הצומח מציינת את בתות הספר הים תיכוניות של מזרח הגליל התחתון על מגוון המסלע והקרקעות.

ד. אפיון יחידות נוף

מרחב התכנון מתאפיין כאזור פתוח משובץ בישובים ומעובד ברובו בעיבודים חקלאיים. אפיון שטח התכנון בעזרת יחידות נוף מאפשר ניתוח השטח, מתן ערכיות ליחידות נוף ובהתאם קביעת גבולות ליערות והנחיות לתכנון מפורט של היער הכולל כמו כן, קביעת הנחיות ממשק ליערות.

יחידות הנוף:

1. שטח בנוי – שטחי ישובים כמו מנחמיה, גשר ואפיקים המעוטרים בשטחים פתוחים חלקם מעובדים חקלאית.
2. גאון הירדן – אפיק הירדן בעל אופי נפתולי הזורם כל ימות השנה. לאפיק הירדן מתנקזת תעלת המים המלוחים (מי המעיינות המלוחים המנוקזים מהכנרת). לאורך האפיק צמחיית נחלים אופיינית ושדרת אקליפטוסים גדולים ומפותחים. באזור זה ניתן להיפגש עם שרידי התיישבות קדומים כמו: תל עובדיה, שרידי גשר הקנטרה (על הירדן), טחנות קמח עתיקות וביתניה – אתר מראשית ההתיישבות הציונית.
3. כיכר הירדן – אזור נרחב שהינו חלק מבקעת הירדן (השבר הסורי-אפריקאי), אזור זה מאופיין בשטחי חקלאות נרחבים ואינטנסיבים המצמיחים בעיקר מטעים וגידולי-שדה. ביחידת נוף זו נמצא האתר הפריהיסטורי הקדום ביותר בארץ – אתר עובדיה.
4. נחל יבנאל – קטע מהנחל מופיע בקצה הצפוני של המתחם ומאופיין בנוף סוואנה. האפיק מלווה בצומח מים אופייני. בנחל מספר מעיינות המספקים כמות מים מסוימת במשך כל ימות השנה. בעבר היו המעיינות מקור מים לערים העתיקות טבריה ובית ירח – אליהן הועברו באמה ששרידיה קיימים עד היום (אמת ברניקי), לאורך האפיק נמצאים שרידי טחנות קמח. בימי קדם נחל יבנאל היווה חלק מ"דרך – היס" שקשרה בין המזרח למערב. לאחרונה הוכנה תוכנית ליעוד נחל יבנאל כשמורת טבע.
5. אזור המתלולים (שפולי רמת סירין) שטח הררי נרחב, תלול ומבותר ע"י ערוצים. התכסית בעיקרה של צומח עשבוני חד ורב-שנתי, שיחים ובני שיח עם עצי שיזף מצוי ושיחי שיזף השיח. האזור מאופיין בפריחה אביבית עשירה ומגוונת.
6. שמורת טבע מצפה אילות השמורה (מוכרזת) נמצאת ברום המתלול ועל גבול רמת סירין, שמורה זו באה לשמר ולהגן על האלות האטלנטיות (הבודדות) שבמקום. אלו הן צומח רליקטי לתקופות גיאולוגיות/ היסטוריות בהן האזור היה מכוסה ביער. פארק שמרכיבו העיקרי – אלה אטלנטית. בנוסף נמצאים בשמורה זו עצי שקד קטן עלים, הרבה גאופיטים, שיחים ובני שיח של אזורי ספר ים-תיכוניים. בשולי השמורה – מחצבת גבס נטושה.
7. יער נטע אדם – יער אשכול בין שמורת הטבע מצפה אלות (ממזרח) ואזור מנחמיה, משתרע יער נטע אדם המורכב בעיקרו מעצי אורן, אקליפטוס ושיטה ובו דרכי יער/ רכב המאפשרות מעבר לרמת סירין, לבקעת יבנאל ולמנחמיה. בחורף ובאביב יער זה מתקשט בפריחה מרהיבה של חד-שנתיים שיחים ובני שיח.

באחת הנקודות הנישאות, הוקם מצפה נוף – מצפה אשכול המשקיף על דרום הכנרת, רמות הגולן והגלעד, אפיק הירדן ובקעת הירדן.

אזור מנחמיה גשר .8

אזור שבמרכזו הדרך הישנה מנחמיה גשר (כביש מס' 90) באזור זה ישנם מקבצי יער פארק שחלקם קיימים בפועל (נטיעות) ובחלקם רק מיועדים. כללית, שטח זה בעל מדרונות מתונים יותר או פחות, חרוצים ע"י ערוצים כאשר הבולטים שבהם הם נחל אנקור ונחל חגל המתחתרים עמוק ביחס לפני השטח. באזור זה נמצאות מטמנות האשפה: חגל וטליה.

גשר העתיקה .9

אזור שממזרח לדרך מס' 90 – המאופיין במאגרי מים – בריכות דגים ובשוליים המערביים של אזור זה, יער נטע אדם המורכב מאקליפטוסים ושיטים (!) בנוסף למאגרי המים בשטח זה נמצא מבנה המשטרה הבריטי, שרידי גשר העתיקה – כולל אתר מבקרים וגשרי הירדן המפורסמים – גשר אל מוגעמה.

אחת הרמות הנטויות של הגליל התחתון המזרחי המותחמת מצפון ע"י נחל יבנאל ומדרום ע"י נחל תבור, הרמה מכוסה שטחי חקלאות – גידולי שדה למיניהם.

מהות התוכנית

כללי
 התכנית חלה על שלושה מרחבי תכנון: בקעת בית שאן, עמק הירדן ובגליל המזרחי.
 התכנית חלה על שטח של ארבע רשויות מונציפאליות: מוא"ז עמק הירדן, מוא"ז בקעת בית שאן, מועצה מקומית יבנאל, מועצה מקומית מנחמיה.
 סה"כ שטח התכנית כ- 10807 דונם, בו נכללות חלקות יער המסווגים ל: יערות אדם, יער פארק מוצע, יער טבעי לשימור.
 התכנית מוסיפה ליערות תמ"א/ 22 באזור זה שטח יערות בהיקף של כ- 6499 דונם.

מטרות התוכנית
 לתוכנית זו שתי מטרות על.

- א. שמירה על היערות הנטועים, משאבי הצומח הטבעי ושטחים פתוחים.
- ב. קביעת מעמד "שטחים פתוחים" לצרכי רווחה, פנאי ונופש.

מטרות העל מיושמות בתשריט ובהוראות התוכנית ביעדים הבאים:

התייחסות לאזור ונופיו, שמירה על יערות קיימים ויעוד שטח ליערות נוספים, התייחסות לצומח הטבעי, התייחסות ליער ומרעה, הכרה בצורך להגנה על שטחים פתוחים, פיתוח אתרים ומערכת דרכים לשם בילוי ונופש בחיק הטבע.

יערות וצומח טבעי קיימים
 יער מנחמיה/יער אשכול הקיים, נטוע בעיקרו מחטניים, קצת אקליפטוסים ומעט מיני חורש טבעי.
 יער נהריים נטוע ברובו אקליפטוסים ומעט מיני חורש טבעי.
 הצומח הטבעי של האזור הנו של חגורת הספר הים תיכונית שהקלימקס שלה – אלון תבור ואלה אטלנטית (מהם נותרו רק רליקטים) ואליהם מתלווים שיזף מצוי, שיזף השית, שיחים ובני שיח והרבה עשבוניים.

עיקרים לעריכת התוכנית
 על סמך אופי האזור (טופוגרפיה, צומח, התערבות האדם ותוכניות קיימות) נקבעו סוגי היער המוספים לתמ"א/ 22.

העיקריים – שליו את הכנת התוכנית:

- א. אי כניסה לשטחי "משבצות", לישובים ולתחומי תוכניות מאושרות סטטוטורית.
- ב. שטחים שע"פ יעודם הסטטוטורי חקלאיים (כברירת מחדל) שאינם ראויים לעיבוד ואינם נכללים במשבצות חקלאיות כמו: טרשים, מדרונות, אזורי סחיפה – ייועדו ליערות.

יער נטע אדם קיים -

- גבולות יער זה נקבעו עפ"י הקיים בשטח. בתוכנית זו ישנם שלושה כתמי יער נטע אדם.
- ❖ גוש גדול של יער אשכול (מערבה למנחמיה) בעל פוטנציאל תיירותי ובעל חשיבות רבה באזור חם ויבש במורדות המזרחיים של הגליל התחתון.
  - ❖ קטע יער נוסף ממערב לקיבוץ גשר, העשוי להוות עורף מוצל בקיץ החם של האזור לאנשי הקיבוץ והמבקרים.
  - ❖ גוש נהריים - נטוע אקליפטוסים, שיטים ומינים נוספים, משתלב במתחם תיירות נהריים (כולל גופי המים במקום).

יער טבעי לשימור -

- מצוי בתוכנית בשני ריכוזים.
- ❖ מדרום ליער אשכול בשיפולי הגבעות רמת סירון מזרחה - מתאפיין בצומח רליקטי של הקלימקס ובחברת צומח של חגורת הספר של הצומח הים תיכוני.
  - ❖ מצפון ליער אשכול עד נחל יבנאל - במורדות הגבעות כלפי מזרח - צומח ספר ים תיכוני.

יער פארק מוצע -

- באזור מטמנות האשפה ואזורים מופרעים ע"י חציבה, מוצע יער פארק שיתבסס על המונים הטבעיים (אלון, תבור, אלה אטלנטית, שקד קטן עלים) ומינים נוספים כמו חרוב.
- קביעת אזור זה כמיועד ליער פארק מוצע נובע מתוך הרצון והצורך בעורף ירוק, מוצל, שיספק מרחב לבילוי ונופש, ולשיקום אתרים שיסיימו תפקידם.